

MŰSZAKI LEÍRÁS

Szolnok város és hét környező település ivóvíz ellátása

1. Bázis Vízmű: Szolnoki Felszíni Vízmű és elosztó hálózat.

A nyers víz felhasználás 2017-ben: 7.375.578 m³/év

Szolgáltatott vízmennyiség 2017-ben: 6.168.389 m³/év

A napi szolgáltatás 2017-ben: $Q_{\min} = 13.538 \text{ m}^3/\text{d}$;

$Q_{\max} = 21.426 \text{ m}^3/\text{d}$ között változik.

Az elosztó hálózat hossza: ~ 652 km

Ellátott felhasználók száma: ~ 99 ezer fő

Az évszakos és napi szolgáltatás kiegyenlített.

2. Az ivóvíz bázis(ok)

I. Alapvízbázis: Tisza folyó. Középfolyású szakasz.

Vízkészlet jellege: II. felszíni víz

Rendelkezésre álló vízkészlet: $Q_{\min} = 46,9 \text{ m}^3/\text{sec}$

Szükséges nyersvíz mennyiség: $Q_{\min} = 0,20 \text{ m}^3/\text{sec}$;

$Q_{\max} = 0,69 \text{ m}^3/\text{sec}$ között változik

Vízminőségi jellemzők:

- Kritikus komponens: Görgetett hordalék zavarosságot okozó stabil diszperz – téli és nyári kis érték NTU < 10, áradási nagy érték NTU > 300
- Vízhőmérséklet: Téli +0,2 - +0,4 C° között.
Tartós jégbeállási időszak: 3-10 nap.
Nyári +24 - +27 C° között
- Ammónia: időszakos növekedés T < 5-6 C° esetén $C_i \sim 0,2-0,65 \text{ mg/L}$.
- Természetes szerves anyag (NOM) összetétele és áradási bemosódások.
- Havária esemény: eseti vízminőség.
- Biológiai esemény: Zooplankton.

II. Polgár védelmi célú tartalék vízbázis: Alcsi- Holt Tisza. Kis vízmélységű, állóvízi Tisza Holtág.

Vízkészlet jellege: II. felszíni víz

Rendelkezésre álló vízkészlet: $Q_N \sim 30.000 \text{ m}^3/\text{nap}$ esetén 15 nap folyamatos üzem.

Vízminőségi jellemzők:

- Előrehaladott foszfor limitált eutrofizáció.
- Nagy természetes szerves anyag (NOM) diszperz és oldott (DOC) állapotban TOC ~ 12 – 15 mg/L.
- Nagy napi és mélység szerinti oldott oxigén ingadozás. Oldott oxigén inverzió.
- Kritikus komponens(ek): Rendszeres nyári (jún. 20. – szept. 10.) össz. és Cyanophita túlprodukció „Alga virágzás” $C_{\max} \sim 500 \text{ ng/L}$; Geosmin-2MIB produkció.
- Anorganikus diszperz hiánya.
- Fenékiszap anaerob folyamatok nyáron.

- Vízhőmérséklet: Téli +0,2 - +0,4 C° között.
Tartós jégbeállási időszak: 15-30 nap.
Nyári +25 - +29 C° között

Vízbázisok összehasonlító értékelése:

Hidrológiai-hidraulikai-biológiai-kémiai szempontból teljesen eltérő karakterű víztestek. Az egyes vízbázisok vízének tisztításához az adott vízre optimált technológiai variánst kell alkalmazni. Az átállás az üzemeltető által kidolgozott „átállási műveleti rend” szerint történik.

3. Ivóvíz-szolgáltatási mennyiségi és minőségi követelmények

A 201/2001 (X.25.) Kormányrendeletben és a 16/2016. (V.12.) BM rendelet előírt kötelezettségek maradéktalan folyamatos teljesülése, ezen túlmenően

- vízminőségi vonatkozásban eseti hatósági követelmények teljesítése és „fogyasztói megelégedettség” fenntartása,
- mennyiségi vonatkozásban: az ellátottság folyamatos biztosítása.

4. Ivóvíz-tisztítási technológia

Nagy tisztítóképességű technológia:

- Elvi felépítése:
  - nyers víz kiemelő, szállító egységek
  - előkezelés, vegyszerbekeverés
  - diszperz fázis elválasztás és társult részleges kémiai tisztítás (derítő)
  - oxidatív kémiai tisztítás (ózon)
  - homokszűrés
  - adszorpció (biológiailag aktív) szerves anyag eltávolítás
  - utófertőtlenítés (klórozás)
- A technológiával szemben támasztott követelmény:

Az I. és II. vízbázis vízének felhasználása esetén a tisztított hálózatra kiadott víz feleljen meg:

  - a 3. pont alatti követelményeknek
  - a természetes szerves anyag (NOM) összetétele, szerkezete, mennyisége úgy változzon, hogy az elosztó-hálózati víz minőségi és biológiai stabilitása fennálljon. A bakteriális visszaszennyeződési-, újraszennyeződési- és biofilm-képző hajlam minimális legyen.
  - a tisztított víz klórigénye és klórozási melléktermék-képző potenciálja (THM, AOX vonatkozásában) lecsökkenjen a melléktermék-képződési kockázati szint alá.
  - a tisztítási folyamatban másodlagos toxikus termék(ek) (pl.: bromát) és érzékszervi anyagok ne keletkezzenek.

Feltételek:

- nyers víz minőségre optimalizált technológia variánsok létrehozása, a fázis kapcsolatok sorrendjének, paraméterezésének és irányításának biztosítása.
- modellezés és mérési adat/információ áram
- folyamatirányítási, szervezési bázis
- egyes fázis működések és fázis visszahatások optimalizálása

5. A derítés, diszperz fázis elválasztás és társult részleges kémiai tisztítás szerepe és hatása az össz tisztítási folyamatra.

Az identikus fázis és fázis kapcsolatok tekintetében vizsgálva a „derítés” az eredetihez képest sokkal tágabb értelmezést kapott az utóbbi években:

Eredeti rendeltetése a kolloid mérettartományba tartozó nem ülepedő, a gyors aggregálásban kinetikus potenciál által gátolt stabil diszperz rendszer destabilizálása (perikinetikus koaguláció, Al^{3+} , Fe^{2+}/Fe^{3+} sókkal, másrészt ún. prepolimerizált gyártmányokkal) ülepedő makrodiszperzzé alakítása (ortokinetikus koaguláció, pehelyképzés) és az elválasztás (üleptetés, szűrés) volt.

Az I. és II. vízbázisok nyersvíz minőségét és a tisztított víz minőségi célértékeket (határérték) figyelembe véve a Szolnoki Felsővízi Vízműnél a derítési követelményszintek az alkalmazás alapján az alábbiak szerint alakul:

1. Alapszint: Stabil kolloid diszperz rendszer $\eta > 99$ %-os eltávolítása. Maradék diszperz NTU $\sim 0,4 - 0,6$.
2. Emelt szintű koaguláció (Enhanced Coagulation Processes): A stabil diszperz rendszer + a NOM olyan mértékű csökkentése, hogy 24 órás THM képződés határérték alatt maradjon.
Megoldás: Al^{3+} adagolás növelés.
3. Kiterjesztett teljesítőképességű koaguláció: (Advanced Coagulation Processes)
A II. sz. vízbázis természetes szerves anyag tartalmának (NOM) nagy ózon felhasználása (OH, gyök üzem módban) a szerves anyag 70-72 % eltávolítása szükséges.
Megoldás: Al^{3+} adagolás növelés, pH beállítás savazással, zeolit adagolás.
4. Teljes töltés neutralizációs derítés:
A II. sz. vízbázis „algavirágzás” idején a kiválasztott és részben kötött íz-szag anyagok mennyisége (Geosmin 2-MIB) meghaladja az ózonozás és aktívszén adszorpció kapacitását. Íz-szag anyag áttörés miatt érzékszervi elváltozás lehet a fogyasztói átvételi pontokon.
Megoldás: Al^{3+} adagolás az $E_p (+ mv) = f(Al^{3+}$ töltés kisütési függvény $E_p \sim 0$ (mv) környezetében áramlási potenciál mérés alapján, pH beállítás savazással, aktívszénpor adagolás a derítés előtt, helyi nehezítés, folyamatos iszapelvételel.

Alkalmazott derítőszer 1-4. derítési szinten: Keggin típusú $\epsilon-Al_{13}$ polikationnal (polialumínium-klorid) PAC-al (B=2,5) történik.

Üzemi szinten kidolgozott technológia variánsok irányítása:

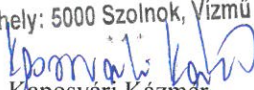
- modellezés áramlási potenciál méréssel,
- adagolás/optimalás, „pohár teszt”-tel, (JAR teszt),
- derítő iszapszint és koncentráció eloszlási ellenőrzés.

A derítés az ózonozás-aktívszén adszorpció működését, ezen túlmenően az elosztó hálózati vízminőséget is befolyásolja.

6. A PAC-al szemben támasztott főbb követelmények: az MSZ-EN 883 szabvánnyal megegyezően és azon túlmenően

- az $\epsilon-Al_{13}$ -nak megfelelő termék legyen B=2,5. Módosított termék nem lehetséges.
- Az Al^{3+} tartalom, bázicitás és pH a gyártási megengedett szóráson belül legyen.
- A kereskedelmi termék „öregedési” és „aggregációs” tulajdonságai a gyártó/forgalmazó részéről érdemlegesen (adatszerűen) dokumentálhatók legyenek.
- Az aggregációs viselkedés dokumentálása nem vonatkozik az 5/3 – 5/4 derítési követelmény szinten végzett derítési követelményekre.
- A PAC gyártás kiindulási anyaga lehetőség szerint fém alumínium legyen.
- A felhasználás során az MSZ-EN 883 4. pont alatt felsorolt szennyezőkön túlmenő adatszolgáltatási igény felmerülhet.

Szolnok, 2018. november 9.

Viz- és Csatornaművek
Koncessziós ZRt. Szolnok
Székhely: 5000 Szolnok, Vízmű u. 1.

Kaposvári Kázmér
vezérigazgató